

סינאול, פינת בבלי

אמילי עמרוסי

בימים של רוחות אנטישמיות, נעים לגלות שבקצה השני של העולם יש מיליוני אנשים שגומעים בצמא את קסמי היהדות • ספרי התלמוד, פרקי הגמרא והתרבות בישראל בכלל הם להיט בדרום קוריאה, והיריעה מתרחבת גם לקלאסיקות ילדים דוגמת "מעשה בחמישה בלונים" ו"דירה להשכיר" שנמצאות בספריות רבות • שגריר קוריאה בישראל, המעיד על עצמו כי גדל על ברכי היהדות: "כל אמא קוריאנית מאמינה שאם תיתן לילדיה לטעום מהחוכמה היהודית, יהיה להם סיכוי להגיע לפרס נובל"

תפילה בבית חב"ד בסיאול. שיעורי תלמוד במסגרות ההשלמה לבתי הספר הממלכתיים

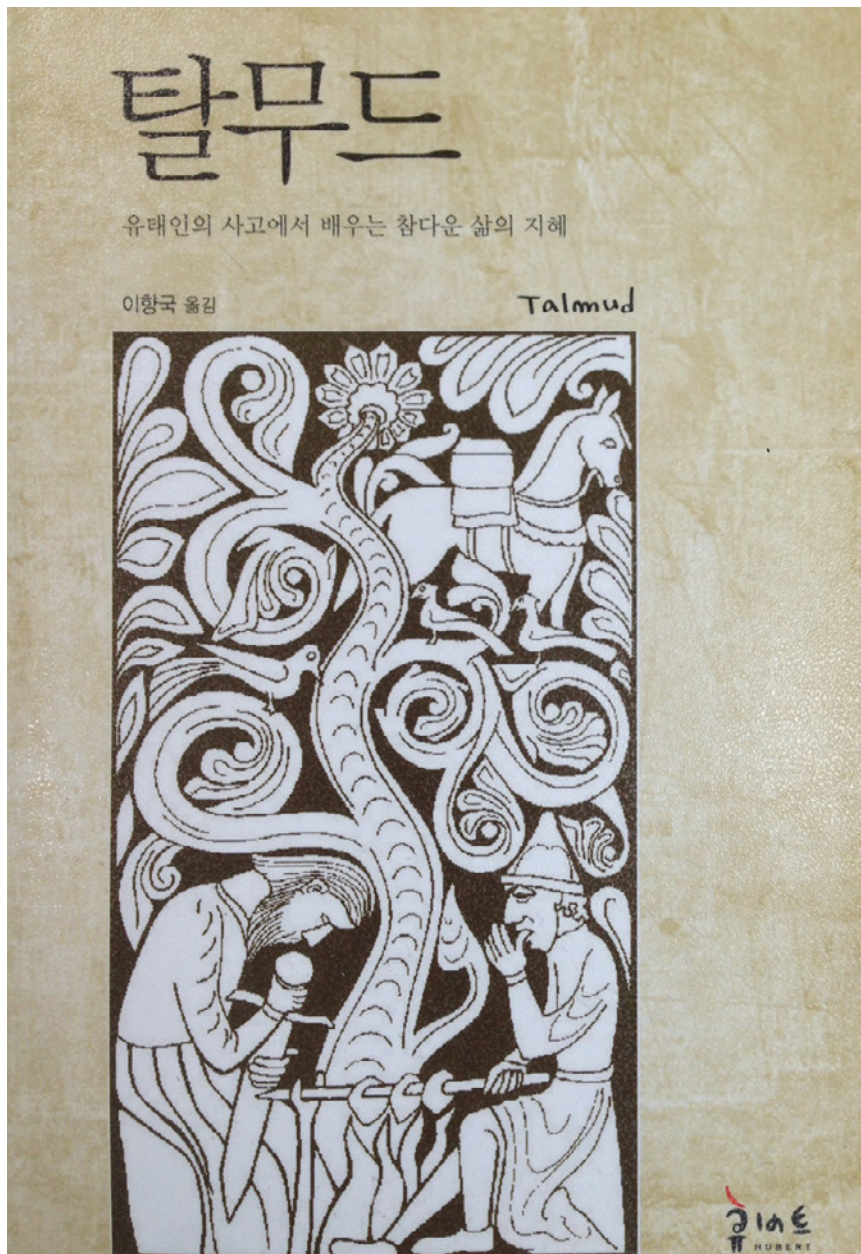
צילום: Gettyimages

אין זו אלא מחמאה: מתברר שאי שם נפיי נה מרוחקת של הגלובוס מיליוני אנשים מעריצים את המוח היהודי. מורת אסיה, דרום קוריאה, סיאול, שבע בערב. כ-40 גברים ונשים נכנסים לבית חב"ד, מתיישבים בכיסאות ומביטים בשקט ברב אשר ליצמן, שמייד יפתח בשיי עור תורה. בסופו של השיעור הם ייצאו הביתה, אל חיייהם כנוצרים, בודהיסטים או חסרי דת. אין להם כוונות להתגייה. הם פשוט "רואים בלימודי היהדות את המחדר הטוב ביותר של המחשבה", כפי שאומר ג'וני, אחד המשתתפים. חוכמת היהדות היא מצרך מבוקש: חוגים ללימודי יהדות נמצאים בכל אוניברסיטה. בכל חנות ספרים אפשר למצוא מחלקה שלמה של ספרים העוסקים בחינוך יהודי ובעולם הרוח היהודי. יש 300 כותי דים שונים בקוריאנית העוסקים בתלמוד, מ"סיפורי

התלמוד לילדים" ועד "לעשות עסקים עם התלמוד". התלמוד הוא מקבץ אגרות תלמודיות שזכה לאותו שם של עשרים הכרכים הסבוכים, הכתובים ארמית, של הגמרא. מדובר בעיבוד עממי לספרות חז"ל הכולל משלים, סיפורים ופתגמים. זהו אחד הספרים הנמכרים ביותר זה שנים ונמצא כמעט בכל בית. הגניוס היהודי, המתבטא בכך ש-22 אחוזים מזו" כי פרס נובל הם יהודים (בעוד יהודים מהווים שתי עשיריות האחוז הפרסוכיטיאני ללימודי תיאולוגיה ראה ברפובליקה האסייתית: ההנחה היא שאם רוצים להירמות ליהודים, יש לתמוד את הטקסטים העתיקים שלהם. לפני יותר משנתנים נחנכה תוכנית ללימודי גמרא במרכז הפרסוכיטיאני ללימודי תיאולוגיה באוניברסיטת קונקוק. מי שבנה את תוכנית הלימוד דים היו רבנים מ"יד הרצוג" ומ"מכון משפטי ארץ" שביקרו בסיאול.

מסגרות ההשלמה לבתי הספר הממלכתיים מלמ דים "תלמוד" בכל הכיתות. לעתים משולבים בספרים ציטוטים מפייהם של הוגים יהודים כאלברט איינשטיין או זיגמונד פרויד. הטלוויזיה הממלכתית בקוריאה צילמה סרט דוקומנטרי בישיבת מיר כדי "לפצח את סוד החינוך היהודי". בישראל חיים יותר מאלף איש בקהילה הנוצרית-קוריאנית בירושלים, מרביתם הגדול תלמידי מקרא וחינוך באוניברסיטה העברית, וחלקם נשלחו על ידי הקהילות שלהם. מומחים לחינוך בקור ריאה מבקרים רבות בישראל להשתלמויות, ומציינים בהתרגשות את השאיפה למצינות שהם רואים כאן. "בשיחות עם קולגות יהודים אני מגלה שאני יודע יותר על היהדות מאשר חלק מהישראלים", אומר קים איליסו, שגריר קוריאה בישראל. "האמונה שלכם היא משהו לא רגיל. אלו דברים שגרלתי עליהם, בתור קור ריאני: ההנחיות ביהדות לגבי חיי משפחה, חיי זוגיות,

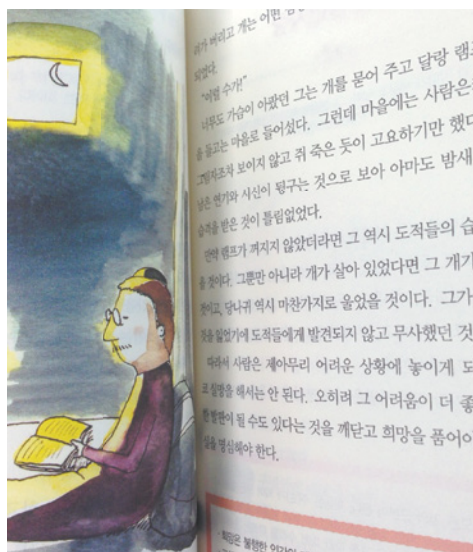

צילומים: באדיבות בית חב"ד טיאול

ספר תלמוד מתורגם לקוריאנית

ספרי יהדות בספריית חב"ד בטיאול

ספר ילדים מישראל בקוריאה

לישראל בשום מדינה אחרת בעולם. שני העמים לא נגעו זה בזה בהיסטוריה כך שלא נוצרה הזדמנות לאיבה לצמות. יש דמיון בין שני העמים: גם היהודים וגם הקוריאנים התפתחו כלכלית ודמוקרטית באזור מדינה רכב מבחינה ביטחונית, וההצלחה מבוססת על ההון האנושי. אני זוכר מהילדות שישראל נחשבה למודל. אני זוכר את מלחמת ששת הימים, כשהמורה הראתה לנו את דוד וגוליית על המפה.

מפקד חיל האוויר לשעבר, האלוף עידו נחושתן, סיפר בשנת 2011 כי כשאירח את הנספח הצבאי של קוריאה בישראל, שאל אותו הנספח כמה אחרונים מבני הנוער בישראל לומדים תלמוד, והתאכזב לשמוע כי ילדיה בשיעור נמוך. "כל אמא קוריאנית מחנכת את ילדיה לאור התלמוד", אמר הנספח הצבאי לאלוף המופתע, "כנראה זה הסוד להצלחת היהודים".

הרב אשר ליצמן, שליח חב"ד בטיאול זה 6 שנים, נתקל באהדה הזו על בסיס יומיומי. "כל קוריאני רואה את 'המוח היהודי' כשאיפה. כל נהג מונית ששומע שאני יהודי אומר 'אתם מוצלחים, אתם חכמים, אתם שולטים בעולם'. יש מדינות שבהן אמירה כזאת מת-

הרב אשר ליצמן: "כל נהג מונית בטיאול ששומע שאני יהודי אומר 'אתם מוצלחים, אתם חכמים, אתם שולטים בעולם'. יש מדינות שבהן אמירה כזאת מתכפרת כאנטישמיות גלויה, אבל פה זה נאמר מתוך הערצה, מתוך רצון להידמות לנו"

פרשת כאנטישמיות גלויה, אבל פה זה נאמר מתוך הערצה, מתוך רצון להידמות לנו. הקנאה ביהודים לא הופכת כאן לשנאה. הם אוהבים אותנו ורוצים לדעת עלינו יותר. אם יש לנו בעיות של ציונות, אפשר לקר פוץ לקוריאה ולקבל מנת ציונות גדושה".

יש נקודות דמיון בין התרבויות?

"כמו היהודים, גם הקוריאנים דוגלים בחינוך בלי פשרות. הן המדינה והן ההורים רואים בזה ערך עליון. בבתי הספר הם לומדים סיפורים מהתלמוד שיש להם מסר אוניברסלי, הכוונה חיובית לחיים שמציגה את העושר שיש ביהדות. בדוכנים בתחנות הרכבת אפשר לראות את הלהיטים 'איך לגדל ילדים כמו יהודי', 'אתה חייב לפגוש יהודי פעם בחיך' וספרים דומים". בכל יום ראשון מגיעים לבית חב"ד עשרות קוריאנים לשמוע שיעור ביהדות. הם לא מבקשים להתגייס, אלא לשתות מהבאר העמוקה שהיהדות מציעה להם. "בשבוע שעבר הריון היה איך מיישבים את הסתירה בתורה לגבי ספירת העומר, כשבפעם אחת מצוין שיש לספור שבוע שבועות ובמקום אחר כתוב חמישים יום", מספר ליצמן. "לפעמים אני מנסה ללמוד איתם סוגיות מהגמרא. יש כאלה שפונים ומבקשים להתגייס, אבל כשהם שומעים שזה התחייבות לכל החיים הם יורדים מזה. במשך השבוע מזמינים אותי להרצאות בנושא יהדות בבתי ספר. תפקידי כאיש חב"ד אינו רק לדאוג ליהודים אלא גם להפיץ את אור היהדות בין הגויים: ללמד אותם מהן שבע מצוות בני נח, לקרב אותם לאמונה כאל אחר".

קווי דמיון משותפים

כששגריר ישראל בטיאול, אורי גוטמן, הגיע לראשונה לכיירה הדרום-קוריאנית, הוא הופתע לגלות שם ספר שכתבה חמותו, רות שילה, על החינוך היהודי.

"בתחילת שנות ה-70 התפרסם הספר שלה ביפן, על איך מגדלים ילדים יהודים, וכשהגעתי לטיאול הבנתי שהוא מוכר בקוריאה והפך לטקסט שנלמד באוניברסיטאות. "האהדה לעניין היהודי היא ניסיון להבין את ההצ' לחה של ישראל. הם מבינים שהרוח התלמודית של לשאול שאלות, היא שמולידה רצון לשנות, ליצור, לפתח. הקושי של התרבות הקונפוציאנית היא לשאול שאלות ולערער על סמכות".

ולא מדובר בתופעה חדשה.

"נכון. ההערכה הרבה כלפי ישראל קיימת כבר משנות ה-50. יש דמיון בין שתי המדינות. שתיהן קמו באותה שנה, 1948, התחילו מאפס, התמודדו עם סכנה קיומית, ובכל זאת הצליחו כלכלית ואקדמית. שתי המדינות מוקפות כוחות גדולים, בלי משאבים טבעיים, ושומרות על עצמאות כלכלית. הקוריאנים לא מבדילים בין יהדות לישראליות. בעיניהם זה אותו דבר. הדור שגדל בשנות ה-50, 60, 70 גדל על המודל הישראלי. כל קוריאני יגיד לך ש'יהודים הם חכמים' אבל העניין בתלמוד הוא חלק מקונטקסט רחב יותר". לישראל קשרים ביטחוניים וכלכליים הדוקים עם קוריאה הדרומית. ישראל מוכרת לקוריאה ציוד וטכנולוגיות צבאיות; קרן קוריאה-ישראל למחקר, "קרן איל", תמכה ב-130 פרויקטים משותפים במדע ומו"פ תעשייתי במהלך 13 השנים מאז הוקמה; מתחילת שנות ה-90 נחשבת ישראל לשוק מרכזי של דרום קוריאה במזרח התיכון. תאגידים קוריאניים משקיעים בשוק הישראלי, ומותגים כמו דייהו, יונדאי וקיה בתחום הרכב, סמסונג ו-LG בתחום המחשוב והטלפונים הסלולריים, משגשגים כאן. גם מותגים ישראלים נהנים מהצלחה בחצי האי המרוחק. בין השאר, אפשר למנות את נטפים (ציוד השקיה), סקופוס (שידורים דיגיטליים), אורבוטק, איי-סייטי טלקום, ישקו, מפעלי ים המלח, חיפה כימיקלים ומכתשים.

בפברואר האחרון הקימה ממשלת קוריאה קרן לטיי-פוח יזמות, ובה 200 מיליון דולר המיועדים לפיתוח חברות הזנק, תחת השם העברי "יזומה". תוכנית תל-פיות של צה"ל (הכשרת צעירים למחקר ולפיתוח בייטחוניים) הועתקה לצבא הקוריאני, תחת השם העברי "תלפיות". הם מעריצים את ההישגים המדעיים והכי-לכליים שלנו, ממשיך השגריר גוטמן. "פרופ' אהרון צ'חנובר, חתן פרס נובל לכימיה, הוא אורח קבוע פה. גם שאר חתני פרס נובל היהודים מבקרים רבות בטיאול. נשיא מכוון ויצמן, נשיאת האקדמיה הלאומית למדעים ומדענים מובילים מהאקדמיה הישראלית מרצים כאן בתדירות גבוהה".

השגריר גוטמן מעביר את הטלפון אל מוכרתו, מיאו צ'אי, עוברת השגרירות זה 20 שנה, שמספרת על הדברים שלמדה במערכת החינוך הקוריאנית: "התלמוד מצוטט הרבה בספרי הלימוד. למשל, למה יש לאדם שתי אוזניים ופה אחד? כי צריך לשמוע לפני שמדברים. סייג לחוכמה שתקיה. או למשל, שכרי לעזור לעני עדיף לתת לו חכה ולא רגים. או איזהו גיבור - הכובש את יצרו. זה הבסיס שגדלנו עליו".

נשיאת הרפובליקה הדרום-קוריאנית, פאק גון-הייה, המליצה בפומבי על הספר "מדינת סטארט-אפ" ("Start up nation: The story of Israel's economic miracle"), ספרם של היהודים האמריקנים שאול זינגר ודן סינור הסוקר את ישראל, תורגם ל-20 שפות, ובהן קוריאנית, ונמכר במיליוני עותקים בעולם. הנשיא הקודם חילק את הספר לשני הממשלה ואמר שזהו המודל הרצוי. "הנשיאה מרגישה את הכיוון של כלכלה יצרנית, ואמרה בנאום פומבי כי שישראל היא המודל", אומר גוטמן. "היא מקווה לקדם מנועי צמיחה דרך הרעיונות שבספר. האתי-גר הלאומי של קוריאה הדרומית הוא כנראה ללכת בעקבות ישראל".

שגריר ישראל בטיאול: "ההערכה הרבה בקוריאה כלפי ישראל קיימת כבר משנות ה-50. שתיהן קמו באותה שנה, התחילו מאפס, התמודדו עם סכנה קיומית, ובכל זאת הצליחו כלכלית ואקדמית"

שגריר קוריאה בישראל: "האמונה שלכם היא משהו לא רגיל. אלו דברים שגדלתי עליהם, בתור קוריאני: ההנחיות ביהדות לגבי חיי משפחה, חיי זוגיות, יחסי הורים וילדים, יחס לקשישים, כבוד לזולת. ערכי המשפחה בישראל חזקים יותר מאשר במערב"

הפרטי, המשלים את הציבורי, נמשך משתיים בצה-ריים עד השעות המאוחרות של הלילה. הם רואים שישראל מובילה במבחני פיז"ה, שומעים על שיעור מקבלי הנובל הגבוה בקרב יהודים ומאמינים שיש אצלנו מתכון סודי".

32 אלף קוריאנים ביקרו בישראל בשנה החולפת – יחסית ליעדים מהמזרח הרחוק, מדובר במספר גבוה. באופן כללי בולטת קוריאה באהדתה לישראל ביחס לשכנותיה במזרח הרחוק. גם הישראלים מגלים עניין חדש בקוריאה: סדרות אופרות סבון קוריאניות בערוץ "יווה" הפכו פופולריות, ובעקבותיהן מבצבת תיירות ישראלית חלוצית לקוריאה. כ-12 אלף ישראלים ביקרו בקוריאה הדרומית, חלקם אנשי עסקים וחלקם תיירים. קו טיסה ישיר של חברת קוריאן אייר מחבר בין נתב"ג לסיאול. בעשור האחרון אפשר למצוא גם קורסים על קוריאה באוניברסיטאות בארץ.

"הסיפורים של הגנת בגן הילדים היו על שלמה המלך, החכם מכל אדם", מספרת חן ישראל (48) שנולדה והתגוררה רוב ימיה בסיאול. היום היא גרה ביישוב בית אל, לאחר שהתגיירה, ועובדת בסוכנות נסיעות שמתמחה בתיירות קוריאנית. "גדלתי בבית אלילי עם אמונה גם בישוע וגם בכוחות המסתוריים. ספרים על יהדות נמכרו בדוכני העיתונות. ה'תלמוד' לילדים היה ספר חובה. בבית הספר למדנו על הקיבוץ הישראלי, על המדינה הצעירה והמתקדמת, על פרסי הנובל של היהודים. תמיד אמרו לנו שהיהדות מפתחת את המוח מהותית. בשנים האחרונות זה התגבר. לפני חודש הייתי בסיאול ופגשתי שם יהודים חרדים מניו יורק שמלמדים גמרא באוניברסיטה. אנשים רוצים לשמוע על המשנה, על רמב"ם, על רש"י".

"יש עניין ציבורי גדול בתלמוד", ממשיך השגריר איל-סו, "אפיונות מהתלמוד מוכרות לקהל הרחב, והספרים פופולריים בכל בית. הברית הישנה נלמדת בתוכנית הלימודים, והתלמוד נלמד בבתי הספר המשלימים. כך אנחנו מגדלים את ילדינו להצלחה. הדבר המיוחד הוא הקשר בין האל ובני האדם. חיינתם בלי מדינה המון שנים והייתם גאים להיות יהודים. זה הסוד שלכם".

איך פיתחתם כוונת הערכה למדינה שנמצאת בצד השני של העולם?

"זו תופעה ייחודית. אפשר להגיד שהאדם ברחוב בקוריאה הוא ממש מעריץ של ישראל. אין אהדה כזאת

המזרח-אסייתית הוא מעורר התעניינות: בחסות משרד החוץ הוזמן גל לקוריאה והוא עתיד לבקר שם בסתיו הקרוב, במסע של הרצאות באוניברסיטאות ומרכזים קהילתיים. "היוזמה באה מהם", אומר גל, "הסקרנות עצומה. הם בחקירה בלתי פוסקת אחרי הגניוס היהודי. הם רוצים לעבור למעמד של ממציאים, ולא רק כאלה שעושים טוב את מה שהעולם כבר המציא. ההתעניינות שלהם באור שמופץ מהתורה שבעל-פה, מהתלמוד, הוא לא פחות מהתגשמות של חזון הנביאים. הספר שכתבתי מבוסס על תורת האר", שמגדירה את מבנה הנפש ועושה פריצת דרך לגילוי הכוחות באדם. מהאר"י התפתחה תפיסה של שלמה של תיקון, שהי בעל-שם טוב ממשית".

"הם רואים בספר הזה עוד שער למודל החוכמה היהודית, שאותה הם מבקשים ללמוד", אומרת נדב. "הרעיון המהפכני של חשיבה המעמידה את הפרט במרכז, לעומת החשיבה הקוריאנית הרואה את השירות לקבוצה במרכז, הוא שקוסם להם".

מחפשים את המתכון הסודי

שליש מאזרחי דרום קוריאה הם נוצרים, מרביתם קתולים, והתודעה הדתית כרוכה במוטיבים מהתנ"ך כמו יציאת מצרים ו"שלח את עמי", שהיו רלוונטיים במאבק נגד הכובש היפני ששלט בקוריאה במשך עשרות שנים. כמו היהודים, גם הקוריאנים נרדפו במשך אלפי שנים על ידי עמים אחרים, הסינים והיפנים, וגם הם רואים בעצמם עם בעל היסטוריה עתיקה, כמו היהודים.

עוד תחנה במסע – מכון בגין-סאדאט למחקרים אסי-טרטגיים. ד"ר אלון לבקוביץ, מומחה לקוריאה, מנסה להסביר את התופעה המשונה. "יש הערכה לישראל וליהודים על ההישגים האקדמיים, האינטלקטואליים, הכלכליים והביטחוניים. הם רוצים להידמות לנו. היבט שני הוא דתי-נוצרי. כ-30 אחוזים מאוכלוסיית קוריאה הם נוצרים, שלומדים גם את הברית החדשה וגם את הברית הישנה. עשרות אלפי תיירים בשנה מבקרים בישראל באופן קבוע, ללא קשר למצב הביטחוני באזור. אחת הסטודנטיות הקוריאניות שלומדת מקרא באוניברסיטה העברית אמרה לי, 'כשאני הולכת ביי-רושלים אני מרגישה את דוד המלך הולך לידי'.

"ההיבט השלישי הוא היחס להשכלה בקוריאה. זו חברה תחרותית, שבה מרגע הלידה נפתח המירוץ לאוניברסיטה הטובה ביותר. המשפחה משקיעה 20 עד 30 אחוז מההכנסות על לימודי הילדים. בית הספר

יחסי הורים וילדים, יחס לקשישים, כבוד לזולת. ערכי המשפחה בישראל חזקים יותר מאשר במערב. גם השבת היא ערך משפחתי. למדתי את זה כילד מההורים שלי". צבטתי את עצמי. איל-סו הוא קוריאני נוצרי בן 59 – הוא גדל כילד על הנחיות התורה? כשיצאתי למסע הווירטואלי אל המזרח הרחוק, שמעתי את אותו הדבר שוב ושוב. "כל אמא קוריאנית מאמינה שאם תיתן לילדים שלה לטעום מהחוכמה היהודית, יהיה להם סיכוי להגיע לפרס נובל", אומרת ג'סיקה קוק (30), קוריאנית המתפרנסת ממכירת קטעי אודיו של התנ"ך, מוקלט בעברית, לקוריאנים. "העם הקוריאני מוכן להשקיע כל דבר למען חינוך ילדיו. היהדות נתפסת כמשהו שסייע להם להצליח".

ארון הספרים היהודי

הקוריאנים מחבבים את התלמוד לא רק כי הם רואים בו מקדם גאונות, אלא משום שמצאו בו ערכים הקרובים לליבם כמו כיבוד אב ואם, כבוד לקשישים ועוד – כי משפחה. מתוך אהדת היהדות, יש אהדה לכל דבר ישראלי שברוח: בחנויות הספרים אפשר למצוא את ההגדה של פסח לצד ספריהם של ש"י עגנון, עמוס עוז, צרויה שלו ואפרים קישון. גם תרגומים של קלאסיקות הילדים שלנו מככבים על המדפים. מ"מעשה בחמישה בלונים" של מרים רות, דרך "דירה להשכיר" של לאה גולדברג, ועד גלילה רון-פרה, אורי אורלב, אלונה פרנקל ורבים אחרים.

ספרים בסידרת "דוד אריה" שכתב ינץ לוי תור-רגמו לקוריאנית היישר מעברית והפכו לרבי-מכר. "הם מזהים את ינץ כיהודי חכם שכתב ספרים מתוך תרבות החוכמה היהודית", אומרת ורד נדב, הבעלים של "אסיה פבלישרס", סוכנות ספרותית שמייצגת סופרים ישראלים בחו"ל. "ינץ ביקר השנה בקוריאה ובמשך חמישה ימים היה שם באזו מטורף. הוא הופיע בעיתונות היומית, בטלוויזיה, כל המדיה היתה עליו". זה בסך הכל ספר ילדים.

"נכון, אבל הם מוצאים בתוך הסיפורים אלמנטים מהיהדות של סקרנות ופולחן, לשאול שאלות ולא להירפות. זהו יסוד מהותי להתפתחות של אדם מהילדות, ולקוריאנים חסרה היוזמה האישית, החוצפה, החקרנות הזאת. האמא הקוריאנית היא לא פחות א' יידישע מאמע' מהאמא היהודייה: החינוך בראש מעייניהם. אבל החינוך שם צייתיני. הם היו רוצים לאמץ את המודלים של ישראל בחדשנות וביזמות".

ספר נוסף שעתידי לצאת לאור בקוריאה הוא "סודות הקואצ'ינג היהודי" שכתב המאמן והפרסומאי בני גל והמהדורה הדיגיטלית שלו באנגלית נחשבת לרבי-מכר באמזון. הזכויות על הספר נרכשו על ידי הוצאת הספרים הגדולה ביותר בקוריאה, לאחר שכמה הוצאות ביקשו לפרסמו. גל הוא מראשוני הקואצ'רים בישראל ופיתח את מודל האימון היהודי. זהו ספר ביכורים של סופר שגם בישראל נחשב אנונימי – אבל במדינה

베니 겔 지음 유대인 코칭의 비밀

단순함 · 즐거움 · 결과

"סודות הקואצ'ינג היהודי" מאת בני גל, בתרגומו לקוריאנית

שגריר קוריאה בישראל, קים איל-סו

צילום: באדינות בית חב"ד סיאול

יריד יהדות בבית חב"ד בסיאול. התעניינות הולכת וגוברת